

Milí návštěvníci, vydejte se s námi po trasách naučných stezek na českém a polském břehu řeky Odry. Čeká na vás přirozeně meandrující tok s množstvím vzácných druhů rostlin a živočichů. Odra zde sice tvoří státní hranici, ale hodnota společného přírodního bohatství je natolik pozoruhodná, že se stala impulsem k mezinárodní spolupráci. Díky ní vznikly vzájemně propojené naučné stezky, které spojuje starý hraniční most ve Starém Bohumíně a dva hlavní body – náměstí Svobody ve Starém Bohumíně a zámecký park v polských Chalupkách.

Szanovný turysto, zapraszamy na wędrówkę po ścieżkach dydaktycznych znajdujących się zarówno na czeskim, jak i polskim brzegu rzeki Odry. Czeką na Ciebie naturalnie meandrujące koryto rzeki z wieloma rzadkimi gatunkami roślin i zwierząt. Odra stanowi tu wprawdzie granicę państwową, wspólne bogactwo przyrody jest jednak tak ogromne, że stało się impulsem do zawiazania ścisłej międzynarodowej współpracy. To właśnie dzięki niej powstały ścieżki dydaktyczne, które spotykają się na starym moście granicznym w Starym Boguminie oraz w dwu ważnych punktach – na rynku Svobody w Starym Boguminie i parku zamkowym w polskich Chalupkach.

Protřený meandr. Przerwany meander. (JS)

Česká část naučné stezky protíná území Přírodní památky Hraniční meandry Odry. Jednosměrná a více než 5,5 km dlouhá stezka začíná u nástupního místa pro vodáky v blízkosti náměstí ve Starém Bohumíně a končí u osady Kopytov poblíž brodu přes řeku Olši. Stezka je značena červenou turistickou značkou a od náměstí po loděnici u Kališoku je určena pouze pěším návštěvníkům – vede totiž převážně po lesních pěšinách, které jsou v určitých obdobích roku rozbahněné a obtížně schůdné. Cyklisté se mohou vydat na naučnou stezku v úseku od loděnice po brod přes Olši. Zpět se nemusejí vracet po stejné trase, ale mohou využít cyklostezku č. 6257, na níž se dostanou u točny autobusu v Kopytově. Pěším poslouží k návratu z Kopytova autobus. Na trase

jsou rozmístěny informační tabule (viz mapka) s popisem přírody a fotografiemi významných druhů živočichů, rostlin a hub. Ty doplňuje na náměstí Sv. Floriána v Kopytově naučná tabule o historii osady. Kodpočinku mohou turisté využít koliby u zastavení Přístav a Na vyhlídce. Za návštěvu stojí také kaplička Pustýňa, která je od náměstí ve Starém Bohumíně vzdálena 800 metrů a je dostupná pěšky i na kole. Vodáci mohou během léta splout meandry na vlastních nebo zapůjčených lodích z městské půjčovny ve Starém Bohumíně.

Czeski odcinek ścieżki dydaktycznej prowadzi przez zabytek przyrody – Graniczne Meandry Odry. Jednokierunkowa, licząca ponad 5,5 km ścieżka zaczyna się koło przystani dla wodniaków niedaleko rynku w Starym Boguminie, kończy zaś koło osady Kopytów niedaleko brodu na rzece Olzie. Ścieżka jest oznakowana czerwonym znakiem turystycznym, na odcinku od rynku po przystanek Nad Kaliszokiem koło przystani mogą z niej korzystać wyłącznie piesi turyści. Prowadzi bowiem głównie leśnymi szlakami, które o niektórych porach roku zamieniają się w błotniste i trudne do przebycia miejsca. Rowerzyści mogą skorzystać ze ścieżki na odcinku od przystanku Nad Kaliszokiem koło przystani aż po bród na Olzie. Wracać mogą tą samą drogą, ale mogą też wybrać ścieżkę rowerową nr 6257 – od pętli autobusowej w Kopytowie. Piesi turyści mogą wrócić z Kopytova autobusem. Wzdłuż całej trasy rozmieszczono tablice informacyjne (patrz mapka) z opisami przyrody i zdjęciami najciekawszych roślin, zwierząt i grzybów. Na rynku św. Floriana w Kopytowie znajduje się ponadto tablica informująca o historii osady. Chwile wytchnienia oferują drewniane koliby na przystani kajakowej i na przystanku Widok. Warto obejrzeć także kapliczkę Pustýňa (Pustelnia), która jest oddalona od rynku w Starym Boguminie zaledwie o 800 metrów. Dotrzeć do niej można zarówno piechotą, jak i na rowerze. Latem wodniacy mogą popłynąć meandrami na własnych łódkach lub na sprzęcie wypożyczonym w miejskiej wypożyczalni w Starym Boguminie.

Meandr u přístavu. Meander przy przystani. (JS)

Polská část naučné stezky vede chráněným územím Meandry Odry. Stezka měří 3,5 km, začíná u koliby u silnice blízko obce Zabełków a končí u starého hraničního mostu ve Starém Bohumíně, odkud na ni mohou vyrazit čeští návštěvníci. Stezka je vhodná jak pro pěší, tak pro cyklisty. Většinu její trasy totiž tvoří panelová cyklostezka. Turisté na ní najdou šest informačních tabulí a jednu odpočívku u protřeného meandru. Mapa s vyznačeným průběhem stezky je umístěna na tabulích na začátku i konci trasy. V roce 2017 tu byla postavena vyhlídková věž. Polski odcinek ścieżki dydaktycznej prowadzi przez podlegający ochronie teren Meandry Odry (Obszar Chronionego Krajobrazu Meandry Odry). Ścieżka jest długa 3,5 km, zaczyna się koło koliby przy drodze niedaleko gminy Zabełków i biegnie aż do starego mostu granicznego w Starym Boguminie. Ścieżką można wędrować zarówno piechotą, jak i na rowerze. Większość trasy tworzy bowiem szlak rowerowy wybudowany z płyt betonowych. Na turystów czeka na szlaku sześć tablic informacyjnych i jedno miejsce na odpoczynek koło przerwane go meandra. Mapa pokazująca przebieg ścieżki znajduje się na tablicach zainstalowanych na początku i końcu trasy. W 2017 roku została tutaj zbudowana wieża widokowa.

Představme si teď podrobněji místa zastávek s informačními tabulemi. Ty jsou pro lepší orientaci zaznačeny na mapce.

Na pewno warto zapoznać się bliżej z przystankami, na których znajdują się tablice informacyjne. Wszystkie, dla lepszej orientacji turystów, zostały zaznaczone na mapce.

Kaplička Pustýňa. Kapliczka Pustýňa. (JR)

KP. Kaplička Pustýňa

Kaplička sv. Kříže pochází zřejmě z roku 1733, lidově se jí říká Pustýňa. Svůj název si vysloužila kvůli poustevně, která vyrostla v roce 1756 v její těsné blízkosti. Postavili ji a obývali dva bohumínští poustevníci – Josef Czimmerer a Antonín Broský. Poustevna ovšem ve druhé polovině 19. století zanikla a dochovala se jen kaplička.

KP. Kapliczka Pustýňa (Pustelnia)

Kapliczka św. Krzyża pochodzi najprawdopodobniej z 1733 r., potocznie ludzie nazywają ją Pustýňą (Pustelnią). Zapewne dlatego, że w jej bezpośrednim sąsiedztwie w 1756 r. powstała mała pustelnia. Wybudowali ją dwaj bogumińscy mnisi – Josef Czimmerer i Antonín Broský. Pustelnia przestała istnieć w drugiej połowie XIX w. Zachowała się jedynie kapliczka.

NM. Nástupní místo pro vodáky

Výchozím bodem naučné stezky je nástupní místo pro vodáky. To vzniklo v roce 2011 u vodočetné stanice poblíž starého hraničního mostu. Další nástupní místo je na Odře u Antošovické lávky v Bohumíně-Pudlově a na Olši u mostu ve Věřňovicích. Na polské straně jsou schůdky pro vodáky u mostů v Zabełkowě a Krzyżanowicach.

NM. Przystań kajakowa

Początek ścieżki dydaktycznej znajduje się na przystani kajakowej. Przystań wybudowano w 2011 r. koło limniografu służącego do pomiarów stanu i przepływu wody w korycie rzeki niedaleko starego mostu granicznego. Kolejna przystań kajakowa jest na Odrze koło kładki antoszewickiej w Boguminie-Pudłowie oraz na Olzie koło mostu w Wierzniowicach. Po polskiej stronie schodki dla wodniaków można znaleźć koło mostów w Zabełkowie i Krzyżanowicach.

1. Vrbina

Nívu Odry pokrývá periodicky zaplavovaný měkký lužní les Vrbina. Při výhledu na řeku vás uchvátí rozsáhlé štěrkové lavice, které obývá v ČR velmi vzácný pavouk slíďák břehový.

1. Wierzbina

Dolínę Odry porasta w tym miejscu regularnie podtapiany, tzw. miękki las łęgowy Wierzbina. Spoglądając na rzekę, turyści mogą podziwiać rozległe żwirowe łachy, na których żyje rzadko w RC występujący wymyk szarawy.

Vrbina. Wierzbina. (JŠ)

2. Loděnice

Těžbu šterku na Kališoku zahájil v roce 1936 kopytovský sedlák Karel Kalisch. Výstavba loděnice zde začala v roce 1969. Nejpopulárnější osobností bohumínského jachtingu byl Richard Konkolski, který v roce 1972 absolvoval závod z Anglie do Ameriky.

2. Nad Kaliszokiem koło przystani

Żwir z Kaliszoka zaczął wydobywać w 1936 r. kopytowski rolnik Karel Kalisch. Budowa przystani ruszyła w 1969 r. Najpopularniejszą postaćią bogumińskiego jachtingu był Richard Konkolski, który w 1972 r. wziął udział w zawodach z Anglii do Ameryki.

3. Přístav

Bývalý přístav se nachází poblíž silnice mezi Šunychlem a Kopytovem. V letech 1975–1976 z něj bylo vypraveno několik nákladních lodí. Nízký stav řeky se ale musel zvyšovat připouštěním z přehrad. Další plavby se už kvůli nedostatečným průtokům nekonaly.

3. Stara przystań

Stara przystań znajduje się niedaleko drogi prowadzącej z Szonychla do Kopytova. W latach 1975–1976 wypłynęło stąd kilka barek z towarem. Trzeba było jednak sztucznie podnosić poziom wody w rzece, zrzucając wodę z zapór. Kolejne żeglugi z powodu niedostatecznego przepływu w Odrze już się nie odbyły.

NSF. Náměstí Sv. Floriána v Kopytově

První písemná zmínka o osadě Kopytov pochází z roku 1480. V roce 2010 vzniklo po opravě zdejší kapličky sv. Jana Nepomuckého na malém prostoru náměstí Sv. Floriána. Od roku 2011 je zapsáno v Knize českých rekordů jako nejmenší náměstí ČR – jeho rozloha je 56 m². Na náměstí je informační tabule se zajímavostmi o historii Kopytova.

NSF. Rynek św. Floriana w Kopytowie

Pierwsza pisemna wzmianka o osadzie Kopytów pochodzi z 1480 r. W 2010 r. po remoncie miejscowej kapliczki św. Jana Nepomucena powstał maleńki rynek św. Floriana. Od 2011 r. rynek widnieje w Księdze czeskich rekordów jako najmniejszy rynek w RC – jego powierzchnia wynosi 56 m². Na rynku znajduje się tablica informująca o historii Kopytova.

Náměstí Sv. Floriána. Rynek Św. Floriana. (JŠ)

Naučná tabule. Tablica dydaktyczna. (DK)

4. Na vyhlídce

Tato zastávka s kolibou nabízí krásný výhled na nivu Odry. Ve druhé polovině 20. století byl zdejší oblouk říčního meandru Odry zpevněn proti vymílání a podél jeho břehu byl navršen val ze stavební suti.

4. Widok

Przystanek z kolibą oferuje piękny widok na dolinę Odry. W drugiej połowie XX w. łuk meandra Odry został umocniony, wzdłuż brzegu usypano wał z gruzu.

Říční ostrov. Rzeczna wyspa. (JŠ)

5. Brod přes Olši

U poslední informační tabule končí trasa naučné stezky. Brod dříve sloužil povozům polských rolníků k přístupu na polnosti. V těchto místech je v plánu výstavba lávky, která umožní propojení české a polské stezky v jedinou okružní trasu.

5. Bród na Olzie

W tym miejscu, przy ostatniej tablicy informacyjnej, kończy się trasa ścieżki dydaktycznej. Bród dawniej służył głównie polskim rolnikom, którzy mieli za rzeką swoje pola. Właśnie w tym miejscu zaplanowano budowę kładki przez Olzę, dzięki czemu czeska i polska ścieżka wytworzą w przyszłości jedną pętlę.

I. Tůně bývalého koryta

Za tabulí o biotopech nivy Odry vede napříč naučnou stezkou tzv. povodňové koryto řeky. Korytem protéká potok, díky němuž se ve sníženinách zachovaly přírodní tůně. Hladinu největšího „oka“ pokrývají na jaře květy stulíků žlutých.

I. Starorzeczce

Za tablicą o biotopach doliny Odry w poprzek ścieżki dydaktycznej biegnie tzw. powodziowe koryto rzeki. Płyynie tu potok, dzięki czemu w zapadliskach nadal tętni życie. Taflę największego „oka” pokrywają wiosną kwiaty grążela żółtego.

LEGENDA MAPY LEGENDA MAPY

Naučná tabule
Tablica dydaktyczna

Odpocívka
Miejsce na odpoczynek

Trasa české naučné stezky
Trasa czeskiej ścieżki dydaktycznej

Trasa polské naučné stezky
Trasa polskiej ścieżki dydaktycznej

Hranice přírodní památky
Granice pamiątki przyrody

GPS lokace naučné tabule
GPS lokalizacja tablicy

Cyklostezky, cyklotrasy
Ścieżki rowerowe, trasy rowerowe

Kaplička Pustýňa
Kapliczka Pustýňa (Pustelnia)

Nástupní místo pro vodáky
Przystań kajakowa

Výstupní místo pro vodáky
Przystań kajakowa

Vrbina

Wierzbina

Loděnice

Nad Kaliszkem
koło przystani

Přístav

Stara przystań

Náměstí Sv. Floriána
Rynek św. Floriana

Rynek

Na vyhlídce

Widok

Brod přes Olši

Bród na Olze

Tůně bývalého koryta
Starorzeczce

Moravská brána
Morawska Brama

Lužní les

Las łęgowy

Protržený meandr

Przerwany meander

Původní koryto

Stare koryto

Pokusná pole

Pole doświadczałne

ZÁSADY PRO POBYT V MEANDRECH:

- Chovejte se, prosím, tiše, ať nerušíte ptáky a zvěř.
- Nikde netábořte a nerozdělávejte oheň.
- Odpadky neodhazujte, odnášejte si je, prosím, s sebou.
- Nevstupujte na štěrkové a pískové náplavy. Hnízdí a žijí tam chránění živočichové.

- Chovejte se tak, aby se z meandrů mohly radovat i další generace.

DĚKUJEME.

JAK ZACHOVYVAT SI V MEANDRACH:

- Należy zachować ciszę, aby nie płoszyć ptaków i zwierzęcy.
- Nie wolno biwakować ani rozpałać ogniska.
- Odpadków nie wolno zostawiać na miejscu, należy zabrać je ze sobą.
- Nie wolno wchodzić na żwirowe i piaszczyste łachy. Gniazdują tam i żyją chronione gatunki zwierząt.

- Zachowuj się tak, aby meandry mogły cieszyć także następne pokolenia.

DZIĘKUJEMY.

UPOZORNĚNÍ:

Trasa bývá v některých ročních obdobích a v deštivém počasí místy neschůdná. Na odbočky vstup jen na vlastní nebezpečí.

UWAGA:

O niektórych porach roku trasa bywa w czasie deszczu miejscami nie do przebycia. Zbaczaj z trasy wolno wyłącznie na własną odpowiedzialność.

Morčák velký. Nurogés. (DB)

Vydra říční. Wydra europejska. (LB)

Vydalo město Bohumín v roce 2012 v nákladu 2000 ks. Wydawca: Miasto Bohumín, 2012r. w nakładzie 2000 sztuk. Autoři textu / Autorzy tekstów: Jiří Šuhaj, Martin Mandák. Překlad/Tłumaczenie: Henryka Bittmar. Foto/Zdjęcia: © Lucie Balcarová (LBa), Dušan Boucný (DB), Luděk Boucný (LB), Lukáš Kania (LK), Martin Mandák (MM), Jiří Spáčil (JS), Jiří Šafář (JŠa), Jiří Šuhaj (JŠ). Snímek na titulní straně / Zdjęcie tytułowe: © Jiří Spáčil. Grafické zpracování / Opracowanie graficzne: Dana Klucková - Vanesta, Bohumín.

V. Původní koryto

Po roce 2010 se ústí bočního ramene zazemnilo a v současné době je původní koryto průtočné pouze při povodních. Ve starých dutých kmenech topolů černých a stromovitých vrb hnízdí morčáci velcí.

V. Stare koryto

Po 2010 r. ujście bocznego ramienia rzeki zamknęły nanosy gleby, obecnie starym korytem płynie woda wyłącznie w czasie powodzi. W starych spróchniałych pniach topoli i wierzb gniazdują nurogęsi.

Vřetenuška obecná. Krašník sześciopłamek. (MM)

Rybák obecný. Rybitwa rzeczna. (DB)

VI. Pokusná pole

Na loukách v okolí protrženého meandru proběhl pokus o likvidaci invazních rostlin. Mezi nejstatnější zavlečené rostliny patří křídlatky. Jejich likvidace však bude úspěšná pouze tehdy, pokud se zničí jejich porosty v celé české části povodí Odry.

VI. Pole doświadczałne

Na łąkach w okolicy przerwanego meandru przeprowadzono próbę usunięcia roślinności inwazyjnej. Do najbardziej wyrazistych roślin inwazyjnych należy rdestowiec. Jego zwalczanie może być skuteczne wyłącznie pod warunkiem, że zostanie przeprowadzone na całym obszarze czeskiego dorzecza Odry.

Stulík žlutý. Grażel żółty. (JŠ)

Slunečnice topinambur. Słonecznik bulwiasty. (JŠ)

Projekt „Propojení naučných stezek v Hraničních meandrech Odry – stezka ke kapli Pustýňa" (reg. číslo CZ.3.22/3.3.05/12.03089) byl spolufinancován z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Euroregionu Těšínské Slezsko.

Projekt „Połączenie ścieżek dydaktycznych na terenie Granicznych Meandrów Odry – ścieżka do kaplicy Pustýňa" (nr rejestr. CZ.3.22/3.3.05/12.03089) był współfinansowany ze środków Funduszu Europejskiego ds. Rozwoju Regionalnego za pośrednictwem Euroregionu Śląsk Cieszyński.

II. Moravská brána

Od nepaměti migrují ptáci na podzim Moravskou branou ke svým zimovištím a na jaře zpět na svá hnízdiště. Odra je přirozenou osou tohoto tahu. Nejnapadnější jsou vodní ptáci jako například kormoráni velcí, kachny divoké nebo orli mořští.

II. Morawska Brama

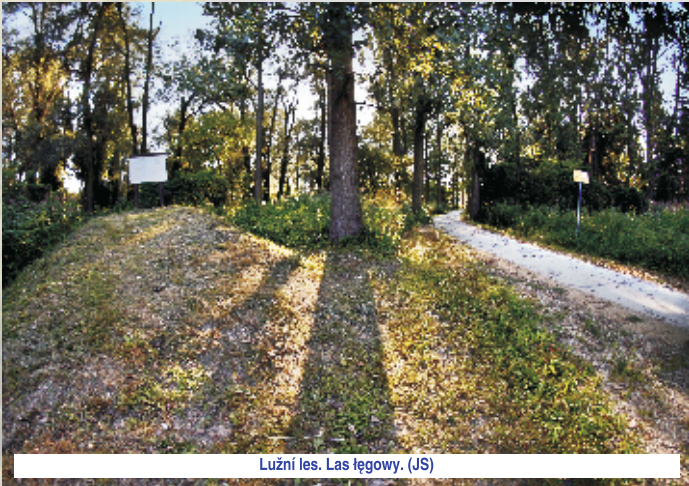
Od niepamiętnych czasów ptaki wędrownie jesienią ciągną Morawską Bramą w kierunku zimowisk, a wiosną wracają tędy do miejsc gniazdowania. Odra stanowi naturalną oś owych przelotów. Zwracają uwagę ptaki wodne, np. kormorany, krzyżówki czy bieliki.

III. Lužní les

Brzy na jaře se listím stromů ještě nezastíněný podrost rozžárí žlutí rozkvetlých orsejí jarních, křiváčů žlutých a sasaneček pryskyřníkovitých. Později je vystřídají bílé koberce květů česneků medvědích a česnáčků lékařských.

III. Las łęgowy

Wczesną wiosną niezacienione jeszcze liśćmi podszycie ubarwiają złociste połacie ziarnopłonów wiosennych, złoci żółtej czy zawiłca żółtego. Później zakwitają białe kwiaty czosnku niedźwiedziego i czosnaczka pospolitego.

Lužní les. Las łęgowy. (JŠ)

IV. Protržený meandr

Šije meandru se prothla při povodni v roce 1997. Návštěvníky prosíme, aby se spokojili pouze s výhledem na lokalitu, protože při vstupu na naplaveniny šterku hrozí zničení hnízd kulíků říčních a písků obecných.

IV. Przerwany meander

Szyja meandru została przerwana w czasie powodzi w 1997 r. Prosimy turystów, aby nie wchodzili na żwirowe łachy, łatwo bowiem wtedy uszkodzić lub zdeptać gniazda sieweczki rzecznej i brodzca piskliwego.